

FORSLAG TIL LOV OM ÆNDRING AF LOV OM DAG-, FRITIDS- OG KLUBTILBUD M.V. TIL BØRN OG UNGE (DAGTILBUDSLOVEN), LOV OM EN BØRNE- OG UNGEYDELSE OG BEKENDTGØRELSE AF LOV OM FRISKOLER OG PRIVATE GRUNDSKOLER M.V. (OBLIGATORISK DAGTILBUD TIL TOSPROGEDE BØRN OMKRING 3 ÅR M.V.)

D. 26. 01. 2011.

Børnerådet støtter op om intentionen bag det fremsendte lovforslag, nemlig at give alle børn lige muligheder for at begå sig i det danske samfund og give alle børn så gode uddannelsesforudsætninger som muligt. Erfaringerne har vist, at der er et behov for at styrke børns sprogkundskaber, idet en del børn ved skolestart ikke har de fornødne dansksproglige færdigheder, som kan understøtte en kvalificeret grunduddannelse. Børnerådet finder imidlertid lovforslaget problematisk af flere grunde.

Formålet med loven er, at alle børn i en tidlig alder får mulighed for at udvikle dansksproglige kompetencer. Det er imidlertid Rådets opfattelse, at dette lovforslag ikke har fokus på børns tarv, men i højere grad har et ønske om at ramme forældre med anden etnisk baggrund uden for beskæftigelse. Her er tale om tvang, stigmatisering af forældre og sammenknytning af arbejdsløshed og sprogudvikling. Børnerådet kan ikke bakke op om forslaget om at gøre dagtilbud obligatorisk for tosprogede børn med sprogvanskeligheder, hvis ene eller begge forældre er uden for beskæftigelse, alene ud fra det forhold, at familien har anden etnisk og sproglig baggrund end dansk. Forslaget synes at bygge på formodninger, som Rådet ud fra et retssikkerhedsmæssig synsvinkel ikke mener, kan danne grundlag for de foreslåede sanktioner.

Børnerådet så hellere, at barnets trivsel og udvikling samt eventuelle sociale indikatorer i familien var i fokus for en intervention, frem for forældrenes ikke-danske baggrund og manglende beskæftigelse.

I bemærkningerne til lovforslaget, under overskriften § 11, stk. 5 er ny, andet afsnit tredje linie, står der:

”Tosprogede børn, hvor en eller begge forældre ikke er i beskæftigelse, er udsatte for at have sproglige vanskeligheder. Undersøgelser viser således, at

forældres manglende beskæftigelse og deraf ofte følgende lave indkomst, har negativ betydning for barnets sproglige udvikling.”

Børnerådet finder denne passage vildledende. Med ordet ”således” sammenkobles resultater fra undersøgelser af forældres (ikke tosprogede forældres) manglende beskæftigelse og sandsynligheden for at deres børn har sproglige vanskeligheder med påstanden om, at tosprogede børn, hvis ene forælder går hjemme, oftere har sproglige vanskeligheder. Børnerådet mener ikke, der er videnskabeligt funderet belæg for at drage en sådan konklusion. Der savnes i så fald en præcisering af hvilken undersøgelse, der henvises til her.

Passagen er problematisk, fordi den fungerer som begrundelse for den diskrimination, man med ikrafttrædelsen af denne lov, vil udøve mod forældre med andet modersmål end dansk.

Desuden er Rådet grundlæggende af den opfattelse, at forældres ansvar støttes bedst via dialog og ikke ved hjælp af tvang og økonomiske sanktioner. Til dette er det også vigtigt at påpege, at der ikke eksisterer dokumentation for at straffende foranstaltninger over for forældre kan fremme forældreansvar i en positiv retning. Derimod tyder den eksisterende forskning på, at sanktioner over for forældre i de hårdest belastede familier kan føre til forværring af familieforholdene.

Synet på tosprogede børn og tilegnelsen af dansk

Børnerådet finder det endvidere problematisk, at tosprogede børn i denne sammenhæng ikke opfattes som børn med to sprog, men alene som børn med manglende dansk, dvs. som mangelfuldt eller forsinkede tosprogede. Deres modersmål betragtes ikke som en resurse, og det anerkendes intet sted, at netop barnets beherskelse af modersmålet er en forudsætning for, at det kan tilegne sig dansk. Kriteriet for børnenes sprogstimulering er deres dansktilegnelse og ikke deres tosprogede udvikling. Det er i adskillige undersøgelser bevist, at denne type sproglig assimilation ikke virker, men alene stigmatiserer børn, forældre og til tider også daginstitutioner.

En god sprogudvikling på modersmålet kan senere eller sideløbende overføres til et andet sprog, hvis barnet er trygt, føler sig velkomment og befinder sig i et sprogpædagogisk velfunderet miljø, hvor pædagogerne ved noget om andetsprog og tosprogethed. Den sproglige udvikling kan ikke isoleres fra barnets sociale udvikling. Det er ikke blot et spørgsmål om at få påfyldt tilstrækkelige mængder dansk. Det er derimod gennem interaktion med andre mennesker, at sproglig (dvs. kommunikativ) kompetence tilegnes. Et sprogstimuleringsstilbud i form af et 30timers dagtilbud er i sig selv ikke tilstrækkeligt, hvis barnet ikke får støtte til at udvikle sig socialt. Tosprogede børn med behov for sprogstimulering har behov for rammer med kvalificerede voksne, som vægter og støtter op om børnenes legerelationer og deres kommunikative resurser - med basis i en deltagende pædagogik. Der savnes en præcisering af, hvad et sprogstimuleringsstilbud konkret indebærer.

Behovet for kontinuitet

Børnerådet er bekymret over de mulige konsekvenser, som følgende passage fra bemærkningerne til lovforslaget, kan have for børn:

”Det foreslås, at forældrenes pligt til at lade deres barn optage i et sprogstimuleringsstilbud i form af et 30-timers dagtilbud skal ophøre, når formålet er opnået, dvs. når barnet har de nødvendige dansksproglige kompetencer, eller hvis begge forældre igen kommer i beskæftigelse.”

Børnerådet mener ikke, at man her varetager barnets tarv: Rådet frygter, at børn, som har modtaget et gratis dagtilbud grundet den ene forælders manglende beskæftigelse, risikerer at blive taget ud af dette dagtilbud, hvis begge forældre kommer i beskæftigelse og derfor ikke længere kan få friplads til barnet. Der tages altså ikke højde for barnets behov, hvis det risikerer at blive flyttet ud af dagtilbuddet, når pligten – og dermed det gratis tilbud – ophører. I en situation, hvor begge forældre er i arbejde, den ene forælder bliver arbejdsløs, får et arbejde i 6 måneder for herefter at blive fyret, risikerer barnet altså i princippet at blive udsat for adskillige skift imellem forskellige sprogstimuleringsstilbud i og uden for dagtilbud. Børnerådet mener, at barnets behov til enhver tid bør stå i centrum. Det bør derfor fremgå af bemærkningerne til loven, hvordan man vil sikre barnet kontinuitet og tryghed.

I relation til ovenstående citat, finder Børnerådet det endvidere uklart hvem, der afgør, om målet er opnået og ud fra hvilke kriterier dette vurderes. I bemærkningerne til lovforslaget nederst side 8 nævnes bl.a., at ”sprogvurderingen skal bruges som afsæt for at identificere børnenes ressourcer (...)”

Børnerådet finder det bemærkelsesværdigt, at en sprogvurdering, der skal bruges som afsæt for at identificere børnenes resurser, ikke nævner et ord om børnenes sproglige kompetencer på modersmålet. Der savnes en konkretisering af, hvilke kriterier børnenes sprog vurderes ud fra.

Med venlig hilsen

Lisbeth Zornig Andersen
Formand

Annette Juul Lund
Sekretariatschef